

ATATÜRK, MEDENİYET VE DÜNYA KAMUOYU

Yazan: Muzaffer ERENDİL

Milletlerin, dünya milletleri arasındaki saygınlıklarını hazırlayan faktörlerden biri, medeniyet yolundaki başarıları ve çeşitli alanlarda yetiştirmiş oldukları büyük insanlardır. Toplumlar, dünyanın değer verdiği belli başlı konularda sıvıldıkları takdirde önem kazanırlar. Bilim, sanat, askerlik, icadlar ve keşifler, devlet idaresi, eğitim, barışçılık ve insan hakları gibi alanlarda yükselip, yücelen insanlara sahip milletler, bunlarla hem millî gurur duyarlar, hem de uluslararası itibar kazanırlar. Bu itibar, dünya kamuoyunun, böyle kişileri insanlık âlmine örnek saymasından kaynaklanır. İnsanı düşünceler, insanlığa hizmet eden kişilerin yüceltilerek, sonsuza kadar yaşatılmasını da öngörür. Kuşkusuz, dünya kamuoyunda etkili ve saygın bir yere sahip olmak, dünyanın değer verdiği alanlarda yetişmiş ve insanlığa hizmet vermiş kimselerin çokluğu ile artar veya azalır.

Bilim alanı, insanlığa hizmet eden buluşların sahibi birçok değerli insanlarla doludur. Ruh ve gönüllere seslenen müzisyenler ve kompozitörler, ölümlerinden yüzyıllar sonra da yaşamaktadır. Fırçalarıyla tuvalere can veren ressamların tabloları dünyada astronomik fiyatlarla el değiştirir. İnsanların acılarını dindiren buluşlarıyla Madam Curie, Rober Koh ve Fleming gibi bilginler kitaplara ve filmlere konu olurlar. Fahi milletler, büyük komutanlarıyla övünürler. Günümüzde insanlığa hizmet edenlere çeşitli alanlarda verilen ödüllerin çokluğu, yücelen insan toplumunun, bu tür hizmetleri teşvik ve takdir duygusu ile izah edilebilir.

Uluslararası ilişkiler, günümüzde hem sıklaşmış hem de kolaylaşmıştır. Bu ilişkilerde devletlerin saygınlığı, sadece onların güçlü olmalarıyla ölçülemez. Öyle devletler vardır ki, toprak, nüfus ekonomik ve askerî güç bakımından yeterli olmadıkları halde, yine de dünya kamuoyunun saygınlığına sahiptirler. Bunların saygınlıkları, çeşitli alanlarda sıvrılmış insanlara sahip olmalarıyla ve halkın medenî seviyeleriyle izah edilebilir.

Atatürk, Uluslararası Saygınlıktan Yana:

Atatürk, Türk Millî Mücadele Hareketiyle, bir yandan düşmanın işgal ve istilasına son verdi. Öte yandan, millî nitelikli Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu. O, yeni Türk Devleti'nin medeni dünya devletleri tarafından tanınmasını ve bu devletler arasında gereken yerini almasını istiyordu. O, bu isteğini her vesileyle dile getirmekten vazgeçmemiştir. Nitekim, daha Cumhuriyetin ilk ilânında, Cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine 29 Ekim 1923'de yaptığı konuşmada şöyle demişti: "Yüzyıllardan beri doğuda mağdur ve mazlum olan milletimiz, Türk Milleti, gerçekte övünç duyduğu niteliklerden yoksun telâkki ediliyordu. Son yıllarda milletimizin fiilen gös. erdiği kabiliyet, istidat, idrâk, kendi hakkında fena düşüncede (Suizan) bulunanların ne kadar gafil ve ne kadar incelemeden uzak, görünüşe bakan insanlar olduğunu pek güzel ispat etti. Milletimiz, taşıdığı nitelik ve yeteneğini (liyakat) hükümetinin yeni adıyla dünya medeniyetine daha çok kolaylıkla belirtmeyi başaracaktır. Türkiye Cumhuriyeti, Cihanda işgal ettiği yere lâıyk olduğunu eserleri ile ispat edecektir¹".

Atatürk bu konuşmasıyla, Türkiye ve Türklerin Batı Kamuoyunda yanlış anlaşılmasını düzeltmekte kararlı olduğunu ortaya koymuştu. Bu yanlış izlenim neydi? O, bunu 27.1.1923'de Neue Freire Presse muhabirine verdiği demeçte de dile getirmişti. Muhabirin "Avrupa'da Türkiye'nin Avrupa'ya ve batılılığa düşmanlığı fikri vardır. Türk basınında da bu nokta hakkında bir tartışma açılmıştı. Bu tartışmada batıllık savunuluyor veya aleyhinde bulunuluyordu. Bu hususta ne düşünülüyor?" sorusuna karşılık olarak şunu söylemişti: "Asırlardan beri düşmanlarımız Avrupa milletleri arasında Türklere karşı kin ve düşmanlık fikirleri telkin etmişlerdir. Batı zihinlerine yerleşmiş olan bu düşünceler, özel bir zihniyet oluşturmuştur. Bu zihniyet hâlâ herşeye ve bütün olaylara rağmen vardır. Ve Avrupa'da hâlâ Türkün her türlü ilerlemeye düşman bir adam olduğu manen ve düşünce olarak gelişmeye elverişsiz bir adam olduğu sanılmaktadır. Bu büyük bir yanılıdır. Cevabımı basitleştirmek için size şu misali söyleyeceğim: Farzediniz ki, karşınızda iki adam var; bunlardan biri zengin ve emrine her türlü araçlar hazır; diğeri de fakir ve elinde hiçbir araç yok. Bu araç yokluğundan başka ikincisinin manevî ruhu diğ erinden hiç farkı ve düşüklüğü yoktur. İşte Avrupa ile Türkiye birbirine karşı bu durumdadır. Bizi ast (madûn) olmağ a mahkûm bir kavim olarak ta-

1 Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri: C I, İstanbul, Maarif Matbaası, 1945, s. 314.

nımla yetinmemiş olan batı, yıpranmamızı (harâbimizi) çabuklaştırmak için ne yapmak gerekirse yapmıştır. Batı ve Doğu zihinlerinde birbirine karşı iki prensip bahis konusu olduğu vakit, bunun en önemli kaynağını bulmak için Avrupa'ya bakmalı. İşte Avrupa'da sürekli olarak mücadele ettiğimiz bu zihniyet mevcuttur²". dedikten sonra bunun sebeplerini de açıklamış, ancak yeni kadronun durumunu da eklemekten geri kalmamıştır: İmparatorluk zamanında Sultanın hükümetleri Türk Milleti'nin Avrupa ile temasına engel olmak için ellerinden geleni tapmışlar ve milletin istek ve iradesinden uzak ve ayrı olarak idarelerini sürdürmüş'er ve Türk Milletini ilerlemeden yoksun bırakmışlardır.

Biz milliyetçiler gözleri açık adamlarıdır. Gözlerimizi her gün daha açmaktayız ve gerek içeride ve gerek dışarıda olup biteni görüyoruz. Milletimizin medenî milletlerle temasını kolaylaştırmak çıkarlarımız gereğidir³" demişti.

Mustafa Kemal Paşa'nın cevaplarında akılcı tutum dikkati çeker. O, aynı zamanda Türk Milletinin, ortak olan dünya uygarlığının ise, tek ve ortak olduğunu ve Türk Milleti'nin ilerlemesi ve gelişmesi için bu uygarlığa katılması gerektiğini savunarak şöyle der: Şu bilinsin ki, biz yabancılara karşı herhangi düşmanca bir duygu beslemediğimiz gibi, onlarla samimi olarak ilişkilerde bulunmak arzusundayız. Türkler bütün medenî milletlerin dostlarıdır. Yabancılar memleketimize gelsinler; bize zarar vermemek, hürriyetlerimize zorluk vermeye çalışmamak şartıyla burada daima iyi kabul (hüsn-ü kabul) göreceklere. Amacımız yeniden yakınlık sağlamak, bizi başka milletlere bağlayan bağları güçlendirmektir. Memleketler çeşitlidir, fakat medeniyet birdir ve bir milletin ilerlemesi için de bu tek medeniyete katılması gerekir. Osmanlı İmparatorluğu'nun düşmesi, batıya karşı elde ettiği muvaffakiyetlerden çok mağrur olarak, kendisini Avrupa milletlerine bağlayan bağları kestiği gün başlamıştır. Bu bir hatâ idi, bunu tekrar etmeyeceğiz⁴".

Atatürk, Cumhuriyetin ilânından sonraki dönemde bir yandan dünya gidişatına ayak uydurarak reformlarını birer birer yerleştirmeye çalışırken, bir yandan da Türk Milleti'nin dünya kamuoyundaki olumsuz izlerini silme çabasını sürdürüyordu. Özellikle bu konudaki

2 A.S.D: C III, s. 64.

3 a.g.e.: s. 64

4 a.g.e.: s. 67

teşviklerini her vesileyle dile getirip heyecan yaratmaya çalışıyordu. Nitekim 1932 yılında Türk Kızı Keriman Halis'in dünya güzeli seçilmesi, Atatürk'ün, Türk Milleti'ne dünyada tanınması ve tanıtılması prensibinin bir örneği olmuş, bu konuda Cumhuriyet Gazetesi önderlik etmişti. Alman sonuç Atatürk'ü pek duygulandırmış ve bu olayla ilgili olarak 3- VIII-1932 tarihinde Cumhuriyet Gazetesi Başyazarına şu demeci vermişti:

"Türk ırkının asil güzelliğinin daima saklı olduğunu gösteren dünya hakemlerinin bu Türk Çocuğu üzerindeki hükümlerinden memnunuz. Fakat Keriman, hepimizin işittiğimiz gibi söylemiştir ki, o bütün Türk kızlarının en güzeli olmak iddiasında değildir. Bu güzel Türk kızımız, ırkının kendi mevcudiyetinde doğal olarak meydana çıkardığı güzelliğini dünyaya, dünya hakemlerinin onaylamasıyla tanıttırmasıyla elbette kendini memnun ve bahtiyar addetmekte haklıdır.

Türk Milleti, bu güzel çocuğunu şüphesiz samimiyetle kutlar. Cumhuriyet Gazetesi, bu meselede Türk ırkının diğer dünya milletleri içinde mümtaz olan asil güzelliğini göstermek girişimini takip etmiş ve bunu dünya gözünde başarıyla sonuçlandırmıştır. Ondan ötürü doğal olarak bu vesileyle de takdir ve tebriklerimize hak kazanmıştır.

Şunu ilâve edeyim ki, Türk ırkının dünyanın en güzel ırkı olduğunu tarihî olarak bildiği için, Türk kızlarından birinin dünya güzeli seçilmiş olmasını, çok tabii buldum. Fakat Türk gençlerine bu münasebetle şunu hatırlatmayı gerekli görürüm: İftihar ettiğiniz tabii güzelliğinizi fennî tarzda korumasını biliniz ve bu yolda bir gelişmenin sürekli gerçekleşmesini ihmal etmeyiniz. Bununla beraber, asil uğraşmaya mecbur olduğunuz şey, analarımızın ve atalarımızın oldukları gibi, yüksek kültürde ve yüksek fazilette dünya birinciliğini tutmaktır"⁵.

Görüldüğü gibi, Türk ırkının fizik yönden dünya güzeli seçilmesi, Türklük adına onu sevindirmişti. O, takdirlerini belirtirken, Türklerin yüksek kültür ve fazilet alanında da başarı göstermesini öğütlemişti.

Atatürk, Türk kadınına insan yerine koyma düşüncesine sahipti. İslâmi kültürün çok eski yıllara dayanan, kadını küçük görme gelene-

5 a.g.e.: s. 91

ğinin atılmasından yana olan Atatürk, Batılılaşma yolunda bu alanda da birçok reformlar yaptı. Seçme- Seçilme, miras, çalışma, bilim ve teknik alanda özgürlük gibi özellikleriyle bu reformlar çağdaş bir düşüncenin ürünü idi. Bu amaçla birçok kız dış öğretim müesseselerine gönderildi. Bunlardan biri olan Afet İnan (Prof. Dr.) Avrupa'da öğrenimde iken, tanık olduğu bir olayı Atatürk'e üzümlere nakletmişti. Avrupalıların, Türkleri Sarı ırka mensup gibi gösterip küçük görmeleriyle ilgili olan bu olay, Atatürk'ü de üzmüş ve tarih yoluyla konuya eğilmesine neden olmuştur.

Atatürk, Türk kadınının yeteneğine inanırdı. Özellikle Türk İstiklâl Savaşı sırasında bu yeteneğe yakından tanık olan Atatürk hem bilimde, hem teknikte hem de san'at alanında bir çok Türk kadınının yetiştirilmesini sürekli desteklemiştir. Atatürk'ün manevî kızlarından Sabiha Gökçen çağının yetenekli ve becerikli kadın pilotu idi. Atatürk, Sabiha Gökçen'in uçağı ile yalnız başına uçarak, Balkan ülkelerinin başkentlerini ziyaret etmesini kendisi desteklemiştir. Bu uçuşun yapıldığı dönemde, uçakların teknik bakımları bir sorun olduğundan, Sabiha Gökçen'in bir makinistle uçma önerisine karşı, O, "İki kişi uçarsanız, uçağı bir subayın kullandığı sayıyası yayılabilir. Ben gerekli teknik personeli karadan göndereceğim" diyerek O'nu yalnız olarak uçmaya ikna etmiştir. Bu olaydaki incelik, Türk kadınının nelere yetenekli olduğunu, hem Balkanlara hem de dünyaya ispat etmekte. İlk Türk Kadın pilot Sabiha Gökçen'in bu uçuşu, çağının ibret alacağı bir örnek olduğu kadar, Türk Milleti'nin dünya kamuoyundaki prestijini de yükselten bir ilginç olaydı.

Atatürk'ün kadın haklarına verdiği önem ve bunun dünyadaki yankılarıyla ilgili birçok görüşler vardır. Bunlardan biri, Uluslararası kadın Birliği'ndeki İngiliz Kadın Temsilcisi Miss Picton Turbenwell'e aittir. Miss Turbenwell şöyle der: "Türkiye'de kadınlara erkeklerle eşit haklar verildiği zaman Avrupa'da Türkiye'yi tanımayanlar, Türk kadınının henüz buna hazırlanmamış olduğunu söylediler. Fakat Atatürk: "Özgürlüğü denemek için önce özgürlüğü vermek gereklidir" demişti. Bu bir büyük adamın sözüdür. Bu söz bizde söylenmemiştir⁶".

Atatürk, Türk Milleti'nin tanıtılmasında Türk musikisinin önemine inandığı gibi, bunun geliştirilmesini de istiyordu. Musiki bir milletin dünya ölçüsünde tanınmasında bir araç idi. Atatürk de bunu

6 Çiller, Selâhaddin, Atatürk İçin Diyorlar ki: İstanbul, Ekin Basımevi, 1965, s. 191

teşvik ederdi. 1 Kasım 1934'de Meclis'in dördüncü dönem toplanma yılını açarken, musiki ile ilgili olarak şöyle konuşmuştu: "Güzel sanatların hepsinde, ulus gençliğinin ne türlü ilerletilmesini bilirim. Bu, yapılmaktadır. Ancak, bunda en çabuk, en önde götürülmesi gerekli olan Türk musikisidir. Bir ulusun yeni değişikliğinde ölçü, musikide değişikliği alabilmesi, kavrayabilmesidir.

Bugün dinletmeye yeltenilen musiki yüz ağartacak değerde olmaktan uzaktır. Bunu açıkca bilmeliyiz. Ulusal ince duyguları, düşünceleri anlatan; yüksek deyişleri, söyleşileri toplamak, onları bir gün önce, genel son musiki kurallarına göre işlemek gerektir. Ancak; bu düzeyde, Türk ulusal musikisi yükselebilir, evrensel musikide yerini alabilir⁷".

Sporun memleket yaşantısında ve millî savunma vazifesindeki rolü ve önemi inkâr edilemez. Bundan başka sporun, uluslararası yarışma alanlarında, dünya basın ve iletişim alanındaki yeri de önemlidir. Günümüzde bir çok millîler bu yolla kendilerini dünya milletlerine tanıtmak olanağını bulmakta ve kazandıkları başarılarla millî gurur duygularını beslemektedirler. Atatürk de spoun hem millet hayatında hem de uluslararası alandaki rolünün bilincindeydi. 30.IX.1926 tarihinde, Çankaya'da Cumhurbaşkanlığı köşkünde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Kongresi adına gelen heyetle yaptığı toplantıda Atatürk şu hususlara dikkati çekmişti: "Cihanda spor hayatı, spor âlemî çok önemlidir. Bunu siz uzmanlara anlatmaktan uzağım. Bu kadar önemli olan spor hayatı, bizim için daha önemlidir. Çünkü ırk meselesidir. Irkın islah ve açıklık (küşayış) meselesidir. Ayıklanması (istifâsı) meselesidir ve hattâ medeniyet meselesidir" dedikten sonra şunu önemle vurgulamıştı. "Bu sayede Türk sporculuğu uluslararası sahnede lâyük olduğu yeri kazanacaktır. O zaman çok yukarda işaret ettiğim gibi, Türk sporculuğu memleket ve millet hayatında etkili olduğu kadar biraz da medenî ve belki de benim tahminimden fazla bir medeniyet şiarı (belgisi) olacaktır⁸".

Cumhuriyet döneminde Türk güreşçilerinin 1936 olimpiyadlarında almış olduğu göğüs kabartıcı sonuçlarda; Türk Süvarilerinin İtalya'dan Mussolini Kupasını Türkiye'ye kazandırma başarılarında, Atatürk'ün heveslendirici ve ideal dolu sözlerinin ve teşviklerinin de herhalde büyük payı olsa gerekti. O, dünya arenalarında Türk temsilcilerinin söz sahibi olmalarından yanaydı.

7 A.S.D.: CI, s. 363

8 A.S.D.: CII, s. 244

Atatürk'ün üzerinde önemle durduğu konulardan biri eğitimdi. O, Türk milletinin bu yolla yükselip kendini kanıtlayacağına inanıyordu. Daha Millî Mücadele yıllarının hemen ertesinde bu konuyu ele alınmasının sebepleri arasında, milleti eğitim ve kültür yoluyla kalkındırmak ve bu yolla çeşitli alanlarda söz sahibi olma inancı yatıyordu. "Milleti millet yapan, ilerleme ve yükselten (tefeyyüz ettiren) kuvvetler vardır: Fikir kuvvetleri ve sosyal kuvvetler.

Fikirler, manâsız, mantıksız safsatalarla yüklü olursa, o fikirler hastalıklıdır. Böylece sosyal hayat akıl ve mantıktan uzak, yararsız ve zararlı bir takım inanlar ve geleneklerle dolu olursa, meflûç (inmeli) olur.

Önce düşünce ve sosyal kuvvetlerin kaynaklarını temizlemekten başlamak gerekir. Memleketi, milleti kurtarmak isteyenler için hâmiyet, iyiniyet, fedakârlık gerekli olan niteliklerdendir. Fakat bir sosyal toplumdaki hastalığı görmek, onu tedavi etmek, sosyal toplumu asrın gereklerine göre ilerletebilmek için, bu nitelikler yetmez, bu niteğin yanında ilim ve fen (bilim ve teknoloji) gerektir. İlim ve fen girişimlerinin çaba merkezi ise okuldur⁹".

Atatürk, eğitimin hem sosyal hayata uyabilmesinden yanadır; hem de çağın gereklerine uyabilmesinden yanadır. Bu çağdaşlık, Türk toplumunun dünya ile olan ilişkilerinin ve onun bir parçası olması gereğidir: "Görülüyor ki, en önemli ve verimli görevlerimiz eğitim işleridir. Eğitim işlerinde her nasıl olursa olsun muzaffer olmak gereklidir. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu surette olur. Bu zaferin sağlanması için hepimizin bir can ve düşünce olarak esaslı bir program üzerinde çalışması gerekir. Bence bu programın esaslı noktaları ikidir:

1. Sosyal hayatımızın ihtiyacına uyması,
2. Çağdaş gereklere (icabatı asriyeye) uygun olmasıdır.

Gözlerimizi kapayıp soyut yaşadığımızı farzedemeyiz. Memleke-alıp cihan ile ilgisiz yaşayamayız...

Tersine, ilerlemiş ve medenileşmiş bir millet olarak medeniyet sahasının üzerinde yaşayacağız. Bu hayat ancak ilim ve fen ile olur. İlim ve fen nerede ise, oradan alacağız ve milletin her ferdinin kafasına koyacağız. İlim ve fen için kayıt ve şart yoktur¹⁰".

9 A.S.D.: CII, s. 43

10 a.g.e.: s. 44

Atatürk, Türk Milleti için birçok hedefler çizmiştir. Bu hedefle'r değişik alanlarda olmakla beraber, bunların tümünün tek amacı çağdaş uygarlık yani ileri ve medenî dünyanın bir parçası olmaktır. Çünkü Türk Milletinin geleceği buna bağlıdır. Türk Milleti bu yolda çaba harcamalı ve medenî ülkelere yetişmelidir: "Efendiler, milletimizin hedefi, milletimizin ülküsü (mekûresi) bütün cihanda tam anlamıyla medenî bir sosyal toplum olmaktır. Bilirsiniz ki, dünyada her kavmin varlığı, değeri ve hürriyet hakkı ve bağımsızlığı, sahip olduğu ve yapacağı medenî eserlerle orantılıdır. Medenî eser vücuda getirmekten yeteneğinden yoksun olan kavimler, hürriyet ve istiklâllerinden soyutlanmaya (tecrit olunmaya) mahkûmdurlar. İnsanlık tarihi baştan başa bu dediğimi doğrulamaktadır. Medeniyet yolunda yürümek ve başarılı olmak, hayat şartıdır. Bu yol üzerinde duraklayanlar ve yahut bu yol üzerinde ileri değil geriye bakmak bilgisizlik ve gafletinde bulunanlar, genel medeniyetin çöşkun seli altında boğulmaya mahkûmdurlar¹¹".

Atatürk'ün inancına göre, medeniyet yolunda başarılı olmanın bir çok yönleri ve şartları vardır. Bunların başında yenilik, gelişme ve ilerleme gibi yollar vardır. Yine ona göre hükümler zamanla değiştiğinden onlara uymak da zorunludur. Çok eski yollara dayanan düşünceler köhnemiştir ve geçmişe bağlanmakla varlık korunamaz. Toplumda, aile, medenileşme de temel unsurdur. İş buradan başlamalıdır. "Efendiler, medeniyet yolunda başarılı olmak yeniliğe bağlıdır. Sosyal hayatta, iktisadî hayatta ilim ve fen alanında başarılı olmak için tek gelişme ve ilerleme yolu budur. Hayat ve geçime hâkim olan hükümlerin, zaman ile değişmesi, gelişmesi ve yenilenmesi zorunludur. Medeniyetin buluşları, fennin yarattıkları, dünyayı değişiklikten değişikliğe uğrattığı bir devirde, asırlık köhne düşüncelerle, geçmişe bağlı kalmakla varlığı korumak mümkün değildir. Medeniyetten bahsederken şunu da kesinlikle belirtmeliyim ki, medeniyetin temeli, ilerleme ve kuvvetin temeli, aile hayatındadır. Bu hayatta fenalık, kesinlikle sosyal, ekonomik, siyasi aczi doğurur. Aileyi oluşturan kadın ve erkek unsurların doğal haklarına sahip olmaları, aile görevlerini idareye yetkin bulunmaları vazgeçilmez şartlardandır¹²".

Atatürk dünyada, bilim ve teknolojiden yanadır. Metafizik düşüncelere itibar etmez. Bu yönüyle O, gerçekçidir. Medeniyet yolunda ilerlemek ve başarılı olmanın yolları bilim ve teknolojiden geçer.

11 A.S.D.: CII, s. 183

12 a.g.e.: s. 183

Bu konuda O, şöyle der: “Dünya’da herşey için, medeniyet için muvaffakiyet için en hakiki yol gösterici (mürşit) ilimdir, fendir, İlim ve fenin dışında yol gösterici aramak gaflettir, dalâlettir (sapkınlıktır). Yalnız; ilmin ve fenin yaşadığımız her dakikadaki safhalarımızın gelişmesini idrak etmek ve ilerlemeleri zamanla takip eylemek şarttır. Bin, iki bin, binlerce yıl önceki ilim ve fen dilinin çizdiği düsturları, şu kadar bin yıl sonra bugün aynen uygulamaya kalkışmak elbette ilim ve fennin içinde bulunmak değildir¹³”.

Atatürk, 24.VIII.1925’de Kastamonu’da Türk Milletinin kılık kıyafetiyle ilgili olarak yaptığı konuşmada, takke, sarık, fes gibi giyimlere değindikten sonra, “Acılar gördük. Bunun sebebi dünyanın durumunu anlamadığımız içindir. Fikrimiz, zihniyetimiz medeni olacaktır. Şunun bunun sözüne önem vermeyeceğiz. Medeni olacağız. Bununla öğüncemiz. Bütün Türk ve İslâm âlemine bakınız. Zihinleri medeniyetin emrettiği kapsam ve yükselmeye uyamadıklarından, ne büyük felâketler, ne ıstıraplar içindedirler. Bizim de şimdiye kadar geri kalmamız ve nihayet son felâket çamuruna batışımız bundandı. Beş altı yıl içinde kendimizi kurtarmışsak, bu anlayışımızdaki değişiklik-tendir. Artık duramayız. Mutlaka ileri gideceğiz. Geriye ise, hiç gide-meyiz. Çünkü ileri gitmeye mecburuz. Millet açıkca bilmelidir. Medeniyet öyle kuvvetli ateştir ki, ona bigâne (kayıtsız, uzak) olanları yakar ve mahveder.

İçinde bulunduğumuz medeniyet ailesinde lâıyk olduğumuz yeri bulacak ve onu koruyacak ve ilân edeceğiz. Refah, mutluluk ve insanlık bundadır¹⁴”.

Atatürk, yönlendirdiği Türk halkına sonsuz bir güven duyuyordu. Yılların umursamazlık, bağınaz düşünceler, bilim yolundan sapma ve tarihi olaylar milleti geri bırakmıştı. Bu böyle sürdürülemezdi. Millet medeni olduğunu göstermek ve kanıtlamak zorundaydı. “Efendiler, Türkiye Cumhuriyetini kuran Türk halkı medenidir. Tarihte medenidir, gerçekte medenidir. Fakat ben sizin öz kardeşiniz, arkadaşınız, babanız gibi medeniyim diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı; fikriyle, zihniyetiyle medeni olduğunu kanıtlamak ve göstermek zorundadır. Medeniyim diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı aile hayatıyla, yaşayış biçimiyle medeni olduğunu göstermek zorundadır¹⁵”.

13 a.g.e.: s. 197

14 a.g.e.: s. 209

15 a.g.e.: s. 212

Atatürk'ün Onuncu Cumhuriyet bayramı münasebetiyle Ankara'da 29.X.1933 tarihinde söylemiş olduğu nutuk'ta da, çağdaş uygarlığa katılma ve hattâ bunun da üstüne çıkma amacı, O'nun dünya ile bütünleşme hedefinin bir anlatımıdır: "Yurdumuzu dünyanın en bayındır ve en medeni memleketleri düzeyine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılaacağız. Millî kültürümüzü çağdaş medeniyet düzeyinin üstüne çıkaracağız. Bunun için, bizce zaman ölçüsü yüzyılların gevşetici düşünüşüne göre değil, asrımızın sürat ve hareket kavramına göre düşünülmelidir. Geçen zamana oranla daha çok çalışacağız. Daha az zamanda, daha büyük işler başaracağız. Bunda da muvaffak olacağımıza şüphem yoktur. Çünkü, Türk Milletinin karakteri yüksektir. Türk Milleti çalışkandır. Türk Milleti zekidir. Çünkü Türk Milleti millî birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmıştır. Ve çünkü, Türk Milletinin yürümekte olduğu ilerleme ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir. Şunu da önemle belirtmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk Milletinin tarihi bir niteliği de, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir¹⁶". dedikte n sonra şuna işaret ediyordu: "Bugün, aynı inan ve kesinlikle söylüyorum ki, millî ülküye, tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk Milletinin büyük millet olduğuna bütün medenî âlem, az zamanda, bir kere daha tanıyacaktır.

Asla şüphem yoktur ki, Türklüğün unutulmuş büyük medenî vasfı, bundan sonraki gelişmesi ile, geleceğin yüksek medeniyet ufunda bir güneş gibi doğacaktır¹⁷".

Görüldüğü gibi, Atatürk, Türk Milletinin medeni dünyanın ileri milletleri arasında saygın yeri, çalışarak almasını ve kendini tanımasını gönülden istiyordu.

Sonuç

İnsanın toplum içersindeki yeri gibi, milletlerin de, dünya milletleri arasında belirli bir yeri vardır. Bu hem uluslararası ilişkilerde rol oynar, hem de toplumların millî çıkarlarıyla ilgilidir. Devletler dünya devletleriyle sürdürdükleri ilişkilerde millî güçlerine dayanırlar. Bu güç ne kadar etkin ve etkili olursa, devletlerin dış siyasetini yürütenler, o ölçüde başarılı olabilirler. Millî güç sadece askerî güç demek değildir. Bu güç içersinde ekonomi, sosyal faktörler, kültür,

16 A.S.D.: CII, s. 272

17 a.g.e.: s. 272

teknik siyaset ve benzeri birçok faktörler de yer alır. Bu alanlarda güçlü olmak, bir millete hem içeride hem dışarıda itibar kazandırır.

Atatürk, yanmış, yıkılmış bir ülkede düşman işgalinden yüz akıyla çıkmış ve bir devlet kurmuştur. Bu devlet, Türk siyasal tarihinde bir aşamadır. O, kurduğu devleti sağlam temeller üzerine oturtmayı amaçlamış ve hayatta bulunduğu sürece azimle savunmuştur.

Atatürk, Türk Milletinin geçmiş başarılarıyla daima övünç duymuş ve bunu cihana karşı da savunmuştur. Türk Milleti, tarihi, sosyal, ekonomik ve siyasal birçok sebeplerle dünya medeniyetine ayak uydurmakta geç kalmıştır. Bu, milletin kendisinde değil, onu eskiden yönetenlerin tutumlarında aranmalıdır.

Atatürk, Türk Milllerinin ve Türkiye Cumhuriyetinin, dünya uluslar ailesi içerisinde saygın bir yere sahip olmasından yanaydı. O, bunun sebeplerini iyice analiz ettiği gibi, Türk Halkını bu konuda aydınlatmaktan bir an geri kalmamıştır. O'nun uygulamaları mutlu bir toplum yaratmak ve dünyada sesi duyulur ve sözü dinlenir bir millet oluşturmak için, öngördüğü bir dizi reformlarla şekillenir.

Bu reformlar Türk Milletini çağdaş ve medeniyete götürecek düzenlemelerdir ki bunlar hem aileyi hem toplumu yüceltir ve mutluluğa ulaştırır. Bundan başka bu reformlar geri kalmışlıktan kurtulmayı kolaylaştıran nitelikleriyle önemlidirler.

Türk Milleti, çağdaş ve ileri dünya milletlerinin düzeyine ulaşma yolunda göstereceği inanç ve çabayla kurtulabilir. Kendi kendine yeten, ihtiyaçlarını kendi imkânlarıyla çözebilen, diğer dünya milletleriyle dayanışma içinde olmakla beraber, onlara muhtaç olmayan özgür millet örneğini, ancak Atatürk'ün önderlik ettiği reformları korumak ve geliştirmekle gerçekleştirebilir.